

МІЖДЕРЖАВНА СТАНДАРТИЗАЦІЯ: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

**Г.Д.Гуменюк, доктор сільськогосподарських наук, професор
Г.В.Бабенко, студентка магістратури**

Проаналізовано документи Міждержавної ради стандартизації, сертифікації та метрології щодо визначення пріоритетів міждержавної стандартизації сільськогосподарської, харчової продукції, безпеки праці, захисту довкілля тощо на період до 2015 р. Наведена стисла характеристика запланованих заходів щодо розвитку міждержавної стандартизації на період до 2020 р.

Міждержавна стандартизація, сільськогосподарська, харчова продукція, безпека праці, довкілля, гармонізація, технічні регламенти, технічні комітети, міжнародні організації, співпраця.

З утворенням СНД постала необхідність нового підходу у розвитку стандартизації. З метою усунення технічних бар'єрів у торгівельно-економічній та науково-технічній співпраці доцільно проводити узгоджену політику у сфері стандартизації, метрології та сертифікації.

З цією метою глави урядів держав-учасниць СНД 13.03.1992 р. уклали «Угоду про проведення погодженої політики у сфері стандартизації, метрології та сертифікації» і була створена Міждержавна рада стандартизації, метрології, сертифікації (МДР). З підписанням цієї угоди з'явилася міждержавна стандартизація, як регіональний вид стандартизації, що використовується незалежними державами, об'єкти стандартизації якої мають міждержавний інтерес. МДР є міжурядовим органом СНД з формування погодженої політики у цій сфері.

Мета дослідження – проаналізувати заплановані заходи щодо стандартизації сільськогосподарської і харчової продукції та охорони довкілля на період до 2020 року.

Матеріали та методи дослідження – матеріалами слугували офіційні робочі документи МДР щодо визначення пріоритетних напрямів розвитку міждержавної стандартизації. Використовували загальноприйняті методи аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення.

Результати дослідження. За період що минув, Міждержавною Радою стандартизації проведена чимала робота щодо міждержавної стандартизації, яка постійно удосконалюється.

Так, на період до 2015 р. пріоритетними напрямами у роботі МДР було передбачено розроблення і стандартизація показників безпеки для сільськогосподарських машин і обладнання, кормів для тварин, харчових продуктів, а також встановлення норм енерговикористання для устаткування і обладнання, що використовуються у харчовій

промисловості, стандартизація показників якості та методів контролю для продуктів перероблення фруктів, овочів, молока, м'яса, яєць, кондитерських виробів та інших харчових продуктів.

Щодо охорони довкілля, то планується розробляти стандарти на норми безпеки і методи контролю повітря, води, ґрунту, вплив шуму та випромінювання на людину, стандарти на норми безпеки професійної діяльності, щодо захистів від пожег, страхування відповідальності за якість і безпечність продукції [1].

Пріоритетами в роботі МДР на період до 2020 р. є наближення правил і процедур міждержавної стандартизації до міжнародних та європейських вимог з метою усунення технічних бар'єрів у торгівлі між країнами СНД та у міжнародній торгівлі.

Такими напрямками є [2]:

Гармонізація національних технічних регламентів (ТР) країн-учасниць СНД. Для цього передбачена гармонізація технічного законодавства країн-учасниць СНД, щодо розроблення, прийняття і надання чинності національним технічним регламентам.

Для запобігання виникненню технічних бар'єрів у торгівлі та створення сприятливих умов для торгівлі планується встановити єдині принципи, методи і правила проведення робіт щодо гармонізації національних ТР, які базуються на міжнародному і європейському досвіді. На об'єкти взаємної торгівлі прийняти єдині ТР, встановити обов'язкові для застосування вимоги до об'єктів технічного регулювання.

Враховуючи те, що зараз ще не розв'язана проблема ухвалення Угоди про основи гармонізації технічних регламентів держав-учасниць СНД і не вдається здійснити повномасштабні заходи щодо технічного регулювання, то планується розробляти міждержавні стандарти, застосування яких може забезпечити «презумпцію» відповідності технічним регламентам, що сприяло б активізації у розробленні технічних регламентів та міждержавних стандартів.

Забезпечити впровадження загальноприйнятих у міжнародній практиці правил, норм і принципів стандартизації завдяки поетапному наближенню моделі міждержавної стандартизації до міжнародної практики, визначеної в Угодах СОТ про технічні бар'єри у торгівлі та в Угоді про санітарні та фітосанітарні заходи (ТБТ та СФС СОТ), а також керівними документами міжнародних організацій стандартизації з урахуванням практики регіональної стандартизації в ЄС. Для цього необхідно обов'язкові вимоги регламентувати в міждержавних стандартах з обов'язковим їх застосуванням через національні стандарти, а згодом у міждержавних технічних регламентах. За наявності міждержавного стандарту на предмети взаємних поставок не повинні розроблятися національні стандарти, що вирізняються від міждержавних. Національні стандарти можна застосовувати тільки в контрактних ситуаціях або за відсутності міждержавного стандарту.

У кожному міждержавному стандарті пропонується передбачити дату ухвалення і надання чинності національними органами

стандартизації із скасуванням аналогічного національного стандарту. Кінцева дата надання чинності міждержавному стандарту має бути єдиною для всіх членів і встановлюватися МДР. Це сприятиме досягненню відповідного рівня погодженості дій, що забезпечуватиме ефективне застосування міждержавних стандартів та їх визнання на міжнародних, регіональних і національних ринках.

Удосконалення організаційних основ міждержавної стандартизації.
Для цього передбачено:

- залучення національними організаціями стандартизації до розроблення міждержавних стандартів всіх зацікавлених сторін, у т.ч. приватний і державний сектори, органи влади, наукові організації, споживачів і виробників продукції і послуг;
- поліпшення системи планування робіт із стандартизації з переходом на середньотермінові програми;
- перегляд складу і структури діючих Міждержавних комітетів стандартизації (МТК), створення нових, перезакріплення за державами-членами МДР секретаріатів МТК;
- застосування альтернативних моделей участі зацікавлених сторін у розробленні стандартів, наприклад, застосування режиму телеконференцій, розроблення міждержавних стандартів поза структурою МТК, прийняття і апробація за необхідності пробних стандартів та інше;
- закріплення технічних комітетів (ТС) ISO/TC і IEC/TC за країнами-членами МДР;
- актуалізація чинного фонду міждержавних стандартів, основоположних стандартів, упорядкування категорій (видів) НД, доповнення їх документами щодо статусу пробних стандартів, введення нових документів стандартизації – Зведення правил;
- створення словників термінів;
- удосконалення методології і механізму ухвалення міжнародних і регіональних стандартів та інших документів, що не є стандартами;
- координація робіт щодо перекладів міжнародних і регіональних стандартів та інших документів російською мовою;
- удосконалення засобів комунікації, впровадження в процеси стандартизації інформаційних технологій, забезпечити розроблення, розгляд, ухвалення і розповсюдження стандартів в електронному вигляді;
- створення інформаційної інтернет-системи замовлень і розповсюдження національних, міждержавних і міжнародних стандартів;
- забезпечення функціонування на базі МДР міждержавного інформаційного центру з наявністю бібліографічної та повнотекстової бази законів та національних ТР країн-членів МДР щодо якості і безпечності продукції та поповнення її перекладами міжнародних європейських стандартів, Директив ЄС, стандартів Комісії Кодекс Аліментаріус, міжнародних і регіональних класифікаторів.

Планується також розвивати ініціативу і сприяти вивченню стандартизації у системах вищої і середньої освіти, інформувати суспільство про економічні і соціальні переваги стандартизації.

Розробляти і розповсюджувати навчальні матеріали про сутність і практику стандартизації для всіх зацікавлених сторін.

Для підвищення престижу МДР, як регіональної організації (EASC), на міжнародному рівні планується продовжувати співпрацю з ISO, IEC, ITU, EA, IAF, ILAC, OIML як повноправного партнера та зміцнювати співпрацю з CEN, CENELEC і ETSI, як регіонального партнера, що виключатиме дублювання робіт і дасть змогу розробляти комплекси узгоджених стандартів.

Планується також розробити зображення (дизайн) добровільного знака відповідності міждержавним стандартам та правила і процедури його застосування. Цей знак слугуватиме символом довіри, надійності, якості та безпеки і підвищить експортні можливості продукції, процесів, послуг.

Висновок

1. Реалізація запланованих напрямків у розвитку міждержавної стандартизації дасть змогу:

- науково обґрунтувати і стандартизувати нормування показників безпеки сільськогосподарської та харчової продукції, довкілля, професійної безпеки тощо та методів їх контролю на об'єкти взаємного обміну;

- розробити на об'єкти взаємного обміну міждержавні стандарти із статусом обов'язкового дотримання вимог, а згодом і технічних регламентів;

- удосконалити організаційні основи міждержавної стандартизації, визначитись із видами і категоріями НД, чинних на міждержавному рівні;

- оптимізувати склад і структуру міждержавних ТК зі стандартизації та перерозподілити ведення їх секретаріатів за країнами-членами МДР;

- активізувати співпрацю МДР з міжнародними і регіональними організаціями у сфері стандартизації.

2. Реалізація всіх визначених стратегічних заходів сприятиме розвитку співпраці щодо закріплених за МДР напрямками, гарантуватиме конкурентоспроможність і безпеку продукції та послуг, впровадження інновацій, нових технологій та усуненню технічних бар'єрів у торгівлі.

3. Міждержавні стандарти будуть сприяти міжнародній та регіональній торгівлі, а країни-члени МДР зможуть широко їх застосовувати на національному рівні, у т.ч. у національних системах технічного регулювання.

4. Удосконалення міждержавної стандартизації за визначеними пріоритетними напрямками підвищить престиж МДР на міждержавному, європейському та міжнародному рівнях.

Список літератури

1. Перечень приоритетных направлений работ по межгосударственной стандартизации на 2011—2015 годы (ПНМС 2011—2015). Приложение № 30 к протоколу МГС № 38-2010./Электронный ресурс. Режим доступа: www.easc.org.by

2. Стратегия развития Межгосударственного совета по стандартизации, метрологии и сертификации на период до 2020 г. Приложение № 2 к протоколу

Проанализированы документы Межгосударственного совета стандартизации, сертификации и метрологии об установленных приоритетах межгосударственной стандартизации сельскохозяйственной, пищевой продукции, безопасности труда, охраны окружающей среды на период до 2015 г. Представлена краткая характеристика запланированных мероприятий для развития межгосударственной стандартизации на период до 2020 г..

Межгосударственная стандартизация, сельскохозяйственная, пищевая продукция, безопасность труда, окружающая среда, гармонизация, технические регламенты, технические комитеты, международные организации, сотрудничество.

There were analyzed documents of the Euro-Asian Council by Standardization, Certification and Metrology by problems of identification of priorities in of intergovernmental standardization of agricultural production, safety of labor, and protection of environment for the period up to 2015, and given the brief characteristic of the most significant measures to be developed in conditions of ensuring of planned measures by progress of intergovernmental standardization for the period up to 2020

Intergovernmental standardization, agricultural production, foodstuffs, safety of labor, environment, harmonization, technical regulations, technical committees, international organizations, collaboration.